

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Magnum Matrimonij Sacramentum Casibus Practicis Expositum

Reutlinger, Ignaz

Augustæ Vindelicorum, 1716

VD18 10508716

§. I. Consanguinitas.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40059

CLASSIS III.

Impedimentorum Dirimentium.

NIMIA CONJUNCTIO.

Hic iterum examinanda sunt quinque impedimenta ; *Cognatio*, quæ triplex est, *naturalis*, sive *carnalis*, aut *sanguinis*, quæ dicitur *Consanguinitas*, *Spiritualis*, & *Legalis*; deinde *Affinitas*, ac denique *scelestæ criminis conjunctio*.

§. I. CONSANGUINITAS.

CASUS PRIMUS

Nefandi Matrimonij.

Nefarius Sacerdos cum duabus mulieribus nefariam consuetudinem habuit, è quarum una filium, ex altera genuit filiam.

Z z z 2

liam. Filius, & filia, ut adolescentiam attigerunt, omnis consanguinitatis penitus ignari inter se se inceperunt amare, atque de nuptiarum foedere agere. Consanguinitas eorum Patri duntaxat nota, qui tunc eorundem Parochus erat. Hic ex Decreto Concilij Tridentini palàm edicit in templo, parari nuptias inter Lucretiam, & Franciscum, si cuipiam de Parœcia exploratum aliquod esset impedimentum, istud denunciaret. At impedimentum, ut dictum est, noverat solus Parochus, verus futurorum conjugum Pater.

Q. An ulla ratione in hoc impedimento dispensari poterit?

SYNOPSIS.

1. Quid sit Consanguinitas, & quale discrimen inter agnatos, & cognatos apud Civilistas?
2. Exponitur, quid sit, & quotuplex linea consanguinitatis, ejusdemque gradus.
3. Ad dignoscendum, quo gradu distent inter se consanguinei, statuuntur regulæ pro linea tam recta, quàm collateralis, æquali, & inæquali.
4. Aliter consanguinitatis gradus numerat Jus Civile, verùm in Matrimonio attenditur computatio Juris Canonici.
5. Est Consanguinitas impedimentum dirimens, olim ex Jure Ecclesiastico usque ad septimum gradum, hodie ad quartum inclusivè.
6. Juxta multos in linea recta extenditur in infinitum, & dirimit Matrimonium jure naturali inter quoscunque consanguineos.

7. Certum

7. Certum hoc est in primo gradu lineæ rectæ.
8. In alijs gradibus impedimentum istud dirimit ex solo jure Ecclesiastico, neque extenditur ultra quartum gradum.
9. In linea obliqua multi docent probabiliter, etiam in primo gradu non irritari Matrimonium jure naturæ.
10. Præplacet tamen Sententia contraria.
11. Datur responsio ad quæsitum præsentis casûs.
12. Examinatur aliud dubium, an cum hæreticis ad fidem conversis dispensari debeat, si antecedenter contraxerunt in tertio, vel quarto gradu?
13. Item an Consanguinei lineæ collateralis inæqualiter distantes à communi stipite, debeant mentionem facere utriusque gradûs, remotioris nempe, & propinquioris, dum petunt dispensationem?

I.

Asum hunc non factum, sed factum, in responsis suis moralibus his ferè ipsissimis verbis recenset Paulus Comitulus L. I. q. II. n. 3. quæsitum tamen aliud ibi ponitur, videlicet, num impedimento sacrilegæ propinquitatis tacito, potuerit memoratus Parochus jungere suum filium, atque filiam? ad quod respondet dictus Author negativè, sed opus fuisse, ut Parochus adiret Episco-

pum, & apud eum testaretur, sibi certam notitiam esse impedimenti, quod illi Matrimonio obstaret, quamvis probare id non possit; Episcopum verò illius testimonium juratum repellere non potuisse, quia licet unico testi ordinariè fides non habeatur, frequenter tamen casus aliquos evenire, in quibus ipsi credendum sit, præsertim quando agitur de peccato, vel Matrimonio haud legitimo impediendo. Ita ille. Quid verò ad quæstionem à nobis positam respondendum esse videatur,

tur, tunc dicam, postquam, quæ ad impedimentum hoc pertinent, prius exposuero.

Definitur Consanguinitas communiter: *vinculum, sive propinquitas personarum ab eodem, eoque propinquo stipite per carnalem generationem descendentiū.* Addidi cum Laymanno *L. 5. tr. 10. p. 4. 6. 4. n. 1.* Bonac. *q. 3. de Imped. Matr. pu. 5. n. 3.* Filliuc. Gobat, Ardeckin, & alijs *propinquo*, ut esset definitio clarior, cum ab alijs hoc saltem debeat subintelligi, ne aliàs, quia ab Adamo, ceu stipite, omnes descendimus, omnes dicendi simus consanguinei, cum tamen experiamur, pro consanguineis, & cognatis passim non amplius reputari, qui inter sese distant remotius, v. g. decem, aut duodecim gradibus, sed solum eos, qui se propinquius contingunt, ita ut in ijs detur quædam quasi *unitas sanguinis*, quod indicat vox consanguinitas, in lingua vernacula *Bluts- & Verwandtschaft / Bluts- & Freundschaft* / unde & *cognati* dicuntur, id est, ex uno, & communi sanguine nati.

Hæc porro cognatio naturalis, seu consanguinitas est vel naturalis tantum, vel naturalis, & civilis simul. Prior est inter illos, qui ab eodem stipite per carnalem propagationem illicitam proveniunt; de qua sic dicitur in *L. Non facile. §. 2. ff. De Gradib.* *Naturalis cognatio per se sine civili cognatione intelligitur,*

quæ per feminam descendit, quæ valde liberos peperit. Naturalis, & civilis simul intercedit inter illos, qui ex legitimis nuptijs ab eodem stipite proveniunt, de qua iterum cit. *L. utroque Iure consistit cognatio, cum iustis nuptijs contractis copulatur.*

Adhuc aliud discrimen inter consanguineos faciunt Jurisperiti, dum alios *agnatos* nominant, alios appellant *cognatos*. Agnati dicuntur, qui per masculinam lineam, seu per virilis sexus cognationem conjuncti sunt, sive mares sint, sive feminae, v. g. Titius, ejusdemque filij, ac filia, nepotes &c. agnati nuncupantur, junguntur enim per lineam paternam, eandemque sequuntur familiam, idem nomen gentilitatis, & eadem insignia habent, verbo agnati dicuntur, qui, ut in vernacula loquimur, *die eines Namens / Geschlechts / Schild / und Helms seynd.* Cognati vocantur illi, qui per foeminas tantum conjunguntur, quales sunt fratres, aut sorores uterini tantum, scilicet, qui ex eadem Matre, sed ex diversis Patribus nati sunt; item consobrini, amitini, avunculus, matertera, & quotquot sibi sanguine junguntur ratione matris: De his ita rursus habetur *L. Jurisconsultus. §. 2. ff. De Gradibus: Cognati sunt, quos & agnatos Lex duodecim tabularum appellat, sed hi sunt per patrem cognati ex eadem familia; qui autem per foeminas conjunguntur, cognati tantum nominantur, & §. 1. Instit.*

Instit. De Legitima Adgnat. Success. sunt autem adgnati cognati per virilis sexus personas conjuncti, quasi à Patre, connati; itaque ex eodem patre nati fratres adgnati sibi sunt, qui & consanguinei vocantur, nec requiritur, an etiam eandem matrem habuerint. Item patruus fratris filio, & invicem is illi adgnatus est. Eodem numero sunt fratres patruelles, id est, qui ex duobus fratribus procreati sunt. Cæterum hæc differentia in materia Matrimoniali non observatur, quia impedimentum dirimens inducit quælibet consanguinitas, sive ex hac, sive ex altera linea proveniat, si intra eos gradus sit, qui ab Ecclesia attenduntur.

2. Divisio consanguinitatis, quæ hic attenditur, est ea, quæ dividi solet in lineas, & gradus, per quæ consanguinei inter se distinguuntur. Per lineam intelligitur ordinata connexio, sive series personarum, ab uno communi stipite originem ducentium, & consanguinitatem inter se habentium. Per stipitem verò intelligimus personam illam, quæ est initium, & caput cognationis, & à qua personæ cæteræ, de quarum conjunctione quæritur, immediatè, vel mediatè ortum trahunt, sive mas sit, sive fœmina; ita Pater, vel Mater est communis stipites respectu duorum fratrum; avus, vel avia respectu duorum patruelium, vel consobrinorum &c.

Linea consanguinitatis duplex est,

recta, & obliqua, seu transversa, aut collateralis, diversis enim nominibus appellatur. Recta dicitur ea, in qua collocantur illæ personæ, quarum una ab altera originatur, sive in qua plures personæ ita ab uno stipite mediatè, vel immediatè carnali generatione descendunt, ut una sit ab altera genita, veluti filius à patre, nepos à filio &c. quæ linea dividitur in ascendendum, & descendendum; nam licet re ipsa sit una, eademque linea, eâ tamen ratione distinguitur, quod linea ascendendum dicatur, quæ à genitis ad progenitores rectà sursum progredimur, illorum stipitem quærendo, dum nempe rectà ascendimus à persona generata ad personam generantem, ut à filio, & filia ad patrem, & matrem, inde ad avum, & aviam, proavum, & proaviam, abavum, & abaviam. Linea descendendum dicitur illa, quæ à progenitoribus rectà deorsum descendimus, ut à patre, vel matre ad filium, & filiam, inde ad nepotem, & neptem, pronepotem, & proneptem, abnepotem, & abneptem.

Linea collateralis, seu transversa, aut obliqua est illa, in qua collocantur eæ personæ, quæ ab uno quidem stipite mediatè, vel immediatè proveniunt, ipsæ tamen personæ à se invicem non descendunt; sic duo fratres, duæ sorores constituunt
inter

inter se collateralem lineam, quia unus frater non descendit, aut genitus est ab altero, sed ambo immediate proveniunt ab ipso patre, velut ab uno stipite, seu communi principio, communiq̄ue sanguine; sic duo patruels proveniunt ab eodem avo.

Hæc linea transversalis rursus dividitur, ac duplex est. Una *æqualis* dicitur, quæ est inter personas æqualiter, seu pari gradu distantes à communi stipite, ut sunt duo fratres, duæ sorores, frater, & soror, quorum uterq̄ue uno tantum gradu à communi stipite, videlicet à patre distat. Altera est *inæqualis*, in qua existunt personæ, quæ inæquali gradu à communi stipite distant, dum unus eorum remotior, alter eidem propinquior est; sic inæqualiter à communi stipite distant patruelis, & patruus, scilicet patruelis secundo gradu à suo avo, patruus autem, utpote filius hujus avi, tantum in primo gradu.

Gradus deinceps aliud non est, quam certa distantia unius personæ ab altera in eadem linea consanguinitatis, quatenus plures, vel pauciores personæ sunt, quibus pervenitur ad communem stipitem, à quo consanguinitas, & ejusdem sanguinis origo derivatur. Dicuntur autem gradus ad modum, & similitudinem scalarum, quas ita ingredimur, ut à gradu ad gradum proximum transeamus. *Laym l. 5. tit. 10. p. 4. c. 4. n. 3. Piching n. 4. de Consang. & affinit.*

3. Ut verò cognoscatur, quo gradu consanguinei sese contingant, aut quoto gradu inter se distent, triplex regula assignari solet. Una pro linea *recta*, & duæ pro linea *collaterali*, alia nempe pro linea *transversa æquali*, alia pro *inæquali*.

Regula prima pro linea *recta* tam ascendentium, quam descendentium est hæc: *tot gradibus unus ab altero distat, quot sunt personæ, unâ demptâ*, sive ut eam tradunt Palao, & Dicastillo; *quot generationibus unus ab altero descendit*, quia igitur filius, & pater sunt duæ personæ, quarum unâ demptâ superest altera tantum, idcirco differt à patre in primo gradu, sive, ut clarius dicam in pluribus exemplis: filius à Patre una generatione distat, nepos ab avo duabus, pronepos à proavo tribus, abnepos ab abavo quatuor, atque idem dicendum est in consanguinitate, quæ habetur ex parte Matris.

Secunda regula est pro linea *transversa æquali*, quando scilicet utraq̄ue persona distat æquali gradu à communi stipite: *quot gradibus personæ singule à communi stipite distant, totidem etiam inter se distant*: hinc frater, & soror distant inter se uno gradu, sive sunt in primo gradu consanguinitatis in linea transversa, quia in linea recta uno tantum gradu à Patre, & Matre distant; patruels, & consobrini sunt in secundo gradu lineæ transversæ, quia in linea recta à communi stipite, avo nempe, & avia distant duobus gradibus,

gradibus; deinde filij, & filia patrue-
lium, & consobrinorum junguntur
in tertio gradu, quia in linea recta
distant tribus gradibus à proavo, vel
proavia communi ipsorum stipite; vel
nepotes autem patrue-
lium, vel con-
sobrinorum in quarto gradu invicem
juncti sunt, quia in linea recta à com-
muni stipite suo abavo, vel abavia
quatuor gradibus remoti sunt.

Tertia regula est pro linea trans-
versa *inæquali*, quando nimirum duæ
illæ personæ, de quibus quæritur ab
eodem communi stipite, in quo con-
veniunt, distant inæqualiter: quot
gradibus persona, quæ remotior est, à com-
muni stipite distat, totidem gradibus per-
sonæ distant inter se; sic Petrus cum filio
sui fratris, aut sororis est in secundo
gradu, quia hic tanquam remotior à
stipite, Patre videlicet Petri, in quo
conveniunt, duobus gradibus distat:
vel ut ponam adhuc aliud exemp-
lum; Cajus habet duos filios, Ti-
tium, & Sejum; rursus Titius habet
filium, ac nepotem; si jam quæra-
tur, in quoto gradu sit nepos Titij
cum Sejo? dicendum est, esse in ter-
tio gradu, nam eo gradu sunt inter
se, quo alter, qui magis remotus est,
distat à Communi stipite: sed nepos
Titij à communi stipite, id est, à Cajo,
in quo conveniunt, & sese invicem
contingunt, tribus gradibus distat:
ergo sunt in tertio gradu inter se.
Ratio autem hujus regulæ est, quia,
cum propinquitas collateralium desu-
matur, seu habeatur ratione commu-

nis stipitis, non possunt esse conjun-
ctiores inter sese, quàm sint ijdem
cum communi stipite; quo gradu igitur
conjuncti sint, desumi debet ab eo,
qui à communi stipite remotior est;
nam si desumeretur ex propinquiore,
essent conjunctiores inter se, quàm
cum communi stipite, sic enim distans
à communi stipite in secundo gradu,
esset conjunctus in secundo gradu
etiam cum eo, qui distat à communi
stipite in quarto, quod dici nequit.

4. Cæterùm hæc computatio gra-
dum procedit in Jure Canonico;
nam paulò aliter gradus in consan-
guinitate numerat Jus Civile, nec
enim hac triplici regulâ, sed unicâ solâ
utitur, in linea tam recta, quàm ob-
liqua, nempe istâ: *tot gradibus consan-
guinei inter se distant, quot inter ipsos in-
tercedunt generationes*, sive totidem gra-
dus sunt, quot sunt personæ, demp-
to stipite, vel quot sunt personæ col-
laterales; sic duo fratres in computa-
tione civili sunt in secundo gradu,
quia sunt duæ personæ collaterales,
nam Pater, qui est in linea recta, &
communis stipes utriusque, non nu-
meratur, in qua quidem regula
cum Jure Canonico convenit Jus
Civile quoad gradus lineæ rectæ,
dissidet verò in linea transversâ tum
æquali, tum inæquali; unde si quæ-
sio sit de recta linea, quoto gradu
distet Pater à suo pronepote, id de-
prehendes numerando generationes
hac ratione: Pater genuit filium;
filius nepotem; nepos pronepotem;

Aaaa

quæ

quæ sunt tres generationes, proinde inferes: ergo Pater à pronepote distat in tertio gradu. Similiter si quærat, quoto gradu filius distet ab Abavo? iterum uumerabis generationes: filium genuit Pater; patrem Avus; avum Proavus; proavum Abavus: igitur inter filium, & Abavum sunt quatuor generationes, ac consequenter totidem gradus consanguinitatis, atque ita Ius Civile in linea recta non discrepat à Iure Canonico, quod numerat eodem modo juxta regulam primam superius traditam. At verò in linea transversali dissidet, quia dum Ius Canonicum duas iterum diversas regulas constituit, pro linea obliqua æquali unam, & aliam pro inæquali, eidem suæ unicæ regulæ utrobique inhæret Ius Civile, solumque attendit generationes, vel personas, v. g. si quæstio sit, quoto gradu frater tuus distet à te? numera generationes hoc modo: Pater meus genuit me, & idem genuit fratrem meum: intercedunt igitur inter me, & fratrem meum duæ generationes: ergo & duo gradus. At si quærat, quoto gradu distet à te fratris tui filius? rursum numera generationes: Pater meus genuit me; idem Pater genuit fratrem meum, & frater meus genuit filium: sunt ergo tres generationes, atque ideo filius fratris mei à me distat in tertio gradu. Hæc computatio graduum Iuris Civilis attenditur quoad hæreditarias successiones, tutelas &c. ac quando agitur de Matri-

monio, servanda est computatio graduum Iuris Canonici, cum circa Matrimonium Ius civile disponere nihil possit, sed in materia spirituali Leges Civiles SS. Canonibus assurgere debeant, ut loquitur König §. 6. de *Consang. & Affinit. n. 14.*

5. Consanguinitas hæctenus explicata, sive ex licita, sive ex illicita propagatione oriatur, impedimentum est dirimens Matrimonium, saltem jure Ecclesiastico, & quidem olim impedimentum istud extendebatur, ac Matrimonia inter consanguineos contracta nulla reddebat, atque irrita usque ad septimum gradum in utraque linea, ut patet ex *can. Nullum. can. De Consanguinitate*, & *can. Nulli. 35. q. 3.* item *can. Ad sedem. 35. q. 5.* Hodie tota vis dirimendi reducta est ad quartum gradum inclusivè, & ultra eum jam non extenditur, ut habetur in *c. Non debet. De Consang. & Affinit.* desumpto ex Concilio generali Lateranensi, ubi ab Innocentio III. præfata antiquiora jura correctæ sunt, & illorum prohibitio, ac annullatio usque ad quartum gradum inclusivè reducta est. Rationes autem, cur ab Ecclesia Matrimonia inter consanguineos interdita fuerint olim usque ad septimum, hodie usque ad quartum gradum inclusivè, Castropalao *disp. 4. de sponsal. pu. 7. n. 6.* & Bellarminus *tom. 3. l. 1. de Matrim. c. 29* adducunt sequentes secuti S. Thomam *2. 2. q. 154. art. 9.* quòd Matrimonium, sicut alia omnia, referri debeat

beat ad fovendam charitatem, ad quem finem maximè expedit Matrimonium inter consanguineos interdicerè, ut sic homines obligentur cum non consanguineis contrahere, & hac viâ respública in charitate, & amore fundetur; quippe consanguinei satis erant amore, & familiaritate conjuncti titulo consanguinitatis, ac proinde non indigebant Matrimonio ad charitatem fovendam: expediebat ergo, Matrimonium, quod vinculum est amoris, ad eos tantùm extendere, qui prædicto titulo amicitiae carent. Præterea actus conjugalis quandam ex se indecentiam habet, & sine turpitudine exerceri non potest, quæ dedecet reverentiam consanguineis debitam. Deinde cum consanguinei summam inter sese familiaritatem habeant, se invicem crebrò invisant, vel etiam in eadem domo cohabitent, & assidue diu, noctuque simul morentur, ut ista intima consuetudo innoxia esset, oportuit inter ejusmodi personas conjugia interdicerè, quæ aliàs nimis facile, ac nimis citò, & temerè conciliarentur cum plurimis, maximisque incommodis: ad hæc istorum pudicitia periclitaretur, si inter illos Matrimonia contrahi possent, & maxima præberetur incestibus occasio; facilius enim peccata committuntur cum eis, cum quibus jus est Matrimonij contrahendi, quàm cum alijs; ac tandem usus conjugalis redderetur immoderatus, si amori san-

guinis accederet conjugalis amor. Cur autem ultra quartum gradum hodie non ampliùs extendatur istud impedimentum (quod de obliqua linea omnes concedunt) ratio est, tum quia secundùm moralem æstimationem in ulterioribus gradibus vix æstimari nunc solet consanguinitas, aded, ut reperiens charitate vix sit, qui se alterius consanguineum ultra quartum gradum agnoscat; tum quia aded nunc propagatâ hominum multitudine, & concupiscentiâ, ac negligentia aded prævalente, periculosum erat, ejusmodi prohibitionem ulterius extendere, tum denique, quia cum non ultra quartam generationem homines vivere soleant, ulterioris gradus memoria facile aboletur. Tannerus tom. 4. disput. 8. q. 4. dub. 4. n. 52.

6. Dixi, impedimentum istud dirimere Matrimonium jure saltem Ecclesiastico, nec enim extra dubium est, an non ex ipso jure naturæ aliqua consanguinitas Matrimonium dirimat. Profectò multi, gravissimique Authores sunt, qui affirmant, non solum in uno, alteròve gradu lineæ rectæ, sed in quocunque Matrimonium contractum inter consanguineos ipso jure naturali irritum, atque invalidum esse inter ascendentes, & descendentes in infinitum; ex quo proinde inferunt, si Adam hodie resurgeret, non posse ipsum ullam in uxorem ducere, cum sit communis generis humani parens.

ita Bellarminus Tom. 3. L. de Matrim. c. 28. Laym. L. 5. tr. 10. p. 4. c. 6. n. 2. Coninck disp. 32. dub. 1. n. 16. Rebellus L. 3. de Oblig. Iust. q. 5. n. 12. Hartadus disp. 17. de Matr. difficult. 4. n. 9. Dicastillo disp. 7. de Matr. dub. 22. n. 212. Præpos. q. 7. de imped. dirim. dub. 8. n. 67. & ex Canonistis recentioribus Pirhing n. 9. de Consang & affin. Reiffenstuel eod. tit. n. 27. præter antiquiores innumeros tam Canonistas, quàm Theologos citatos à Sanch L. 7. disp. 51. n. 12. Fundant se isti AA. in textu Juris L. Nuptiæ. ff. De Ritu nuptiarum: Nuptiæ consistere non possunt inter personas, quæ in numero Parentum, liberorumve sunt, sive proximi, sive ulterius gradus sint usque in infinitum. & L. ult. ff. Eod. Iure gentium incestum committit, qui ex gradu ascendenti, vel descendenti uxorem duxerit, quæ leges naturali honestati admodum conformes cum per Jus Canonicum non sint correctæ, servandæ sunt etiam in foro Ecclesiastico juxta c. I. de Novi op. nunciat. Hisce textibus permotus P. Jacobus Wieselner accedit & ipse suo modo huic Sententiæ cum Ludovico Engl n. 24 & seq. de Consang & affin. docens, conjugia inter consanguineos lineæ rectæ in infinitum irrita esse jure positivo, etiam Ecclesiastico. Rationem dant paulò antè infinitam, tum quia omnes ascendentes respectu descendentiū habent veram rationem principij, veniantque nomi-

ne progenitorum, seu Parentum, & hi ab illis in suo esse dependent: ergo eadem ipsis reverentia, quæ Patri, & Matri, debetur, cum quibus jure naturæ Matrimonium irritum esse, nemo negat, cum actus conjugalis reverentiæ, & subjectioni Genitoribus debitæ, ac naturali honestati nimium quantum præjudicet: & quamvis in remotioribus gradibus sit minor sanguinis propinquitas, ac proinde minor indecentia conjugij appareat, quàm inter Parentes, ac liberos, est tamen major inæqualitas ætatis, & consequenter major indecentia ratione illius, atque ita per hanc inæqualitatem defectus ille propinquitatis compensatur.

7. Dicendum tamen, in primo quidem gradu lineæ rectæ, scilicet inter Patrem, & filiam, Matrem, & filium jure naturæ irritum esse Matrimonium, & consequenter ab Ecclesia indispensabile, non tamen in alijs ulterioribus gradibus, ita quoad utramque partem Sanch. l. c. n. 19. Bonac. de Imped. Matr. q. 5. pu 5. §. 1. n. 8. Filiuc. tr. 10. p. 2. c. 5. n. 177. & seqq. Basilius Pontius L. 7. de Matr. c. 31. n. 4. & 6. quem præterea citat Dicastillo pro parte contraria. Perez disp. 28. Sect. 3. n. 3. & Sect. 4. n. 4. Palao disp. 4. de Sponsal pu 7. n. 9. Bassæus V. Matrimonij impedimenta dirimentia. n. 4. Franc. Sylvius in supplem. q. 54. art.

3. *Wagnereck in Exegeti c. Non debet. de Consang. & Affinit. Not. 2.*

Probatur prima pars, quod scilicet irritum sit Matrimonium jure naturæ in primo gradu lineæ rectæ, ex eo, quia maxima reverentia debetur Parentibus, cui nimium repugnat actus Matrimonialis, cum habeat conjunctam turpitudinem, & irreverentiam alterius ad alterum, quam ipsa natura dicit esse cavendam, quemadmodum id eleganter expressit S. Ambrosius epist. 48. ad Paternum his verbis: *Ne pater filiam suam accipiat in uxorem, interdictum est lege, quæ est in cordibus singulorum, interdictum est inviolabili præscriptione pietatis, titulo necessitudinis.* Quod autem S. hic Doctor de Patre, & filia dixit, pari, imò & potiori jure de Matre, & filio dictum puta, plus enim videtur habere indecentiæ. ac turpitudinis, Matrem nubere filio, quam filiam Patri, nam in his nuptiis filia cum Patre non aded invertitur naturalis ordo regiminis, quia filia, & uxoris est, patri, ac marito subijci; in illis autem filij cum Matre funditus evertitur iste ordo, quia cum Matris sit, præesse filio, hujus verò eidem obedientiam, reverentiam, subjectionemque exhibere, deberet filius præesse Matri, quia maritus illius esset, ad quem pertinet in regendo præesse; Mater verò deberet filio subijci, & obedire, utpote illius uxor, quod ipsi naturæ adversatur; hinc *Levit. 18. dicitur:*

tur: turpitudinem Patris tui, & turpitudinem Matris tuæ non discooperies, id est, filia non cum Patre, & filius non cum Matre coibit, atque ideo monitosum ab omnibus, qui improbi non essent, judicatum est Matrimonium Henrici VIII. Angliæ Regis cum Anna Bolena ipsius ex adulterio filia, ut scribit Sanderus De Schismate Anglicano L. 1. in Vita Henrici, omnesque gentes ejusmodi nuptias dicente ipsa naturali ratione profanandis semper habuerunt, semperque abominatæ sunt, aut si qui populi connubia inter proximos consanguineos admiserunt, quod de Peris dicitur, ij ab alijs feri, ac barbari judicabantur, quos eapropter etiam reprehendit Tertullianus in Apologet. c. 9. Quin imò tantam antiqui rationem habuerunt reverentiæ Parentibus debitæ, ut teste Valerio Maximo L. 2. c. 1. §. 7. nec quidem fas esset, filium puberem simul cum Patre eodem balneo lavari, ne se invicem nudos conspicerent; ipsaque etiam belluæ hujusmodi conjunctiones fugere, & ab illis abhorre consueverunt ex naturali instinctu. Certè ex Aristotele L. 2. Hist. Animal. c. 47. & Plinio L. 8. Nat. hist. c. 41. habemus, camelos, & equos non posse adigi, ut cum matribus commisceantur. Adde, quod Matrimonium ordinetur ad hoc, ut duo fiant una caro; at verò qui se contingunt in primo gradu, jam sunt una caro, non quo-

quomodocunque sed immediatè per carnalem conjunctionem : ergo ex ijs, cum non sint duo, non potest per Matrimonium fieri una caro.

8. Probatur nunc etiam altera pars, quòd Matrimonium in linea recta ascendentium, & descendentium in primo tantum gradu invalidum sit jure naturæ, in cæteris verò, id est, secundo, tertio, & quarto solo jure positivo Ecclesiastico, quia in primis negari non potest, participationem sanguinis, quæ provenit à stipite, & in descendentes transfunditur, debiliorem reddi, quòd pluribus successivè communicatur, & quòd aliquis à suo principio magis distat, eò minùs illi esse conjunctum, minoremque illi reverentiam deberi, ac consequenter minùs inhonestum esse, rectæque rationi contrarium, illi in Matrimonium jungi, quàm sit indecens, quòd conjungatur consanguineo in primo gradu, à quo ipsa natura abhorret : ergo ex reverentia Majoribus debita non probatur, eodem modo esse irritum jure naturæ conjugium cum omnibus descendentibus in linea recta, quemadmodum est irritum in primo gradu. Præterea Avus, & cæteri ascendentes non sunt principium nepotum per se, sed per accidens, quia ad rationem filij, ut filius est, solum desideratur, ut à parentibus originem trahat, per accidens verò est, quòd suus Pater etiam patrem

habuerit, nam filij Adami carentes Avo ita veri filij fuerunt, ac illum habentes, proinde reverentia debita Avis à nepotibus, non est debita necessariò, ac per se, sed merè per accidens, utpote quæ in sola ratione principij, & causa per accidens fundatur : ergo hæc reverentia, & superioritas per accidens non causat eodem modo impedimentum jure naturali inter eos, ut illud eodem jure irritet. Adde, quòd Avus respectu nepotis rigorosè loquendo non habeat rationem genitoris, sed solum rationem causæ quasi applicantis genitorem : at causæ applicantis aliam causam suo effectui, non est per se, sed per accidens causa illius effectus : ruit igitur potissimum fundamentum adversæ partis, quòd jure naturæ irrita sint conjugia cum consanguineis ultra primum gradum contracta, propterea, quòd respectu descendentium habeant rationem principij, atque ita dicendum est, in solo primo gradu jure naturæ irrita esse Matrimonia, in cæteris autem tribus gradibus usque ad quartum inclusivè, & non ultra solo jure Ecclesiastico per *c. Non debet. De Consang. & affinit.* & ex hac ratione docent citati Authores, Matrimonium contractum ab infidelibus in secundo, tertio, & quarto gradu lineæ rectæ validum esse, dummodo non initum fuerit contra proprias leges, & consuetudines illud irritantes, & conversos ad fidem non esse separandos, prout decernitur

cernitur in *c. Gaudemus. De Divortijs.* Ratio est, quia infideles ex una parte impedimentis iure Ecclesiastico inductis non afficiuntur, ex altera parte Matrimonium in secundo, tertio, & quarto gradu iure naturæ irritum non est, si enim adversaretur iuri naturæ tale Matrimonium, Pontifex non ita respondisset, nam sic conjuges separari deberent.

Quod verò patroni contrariæ Sententiæ dicunt, *c. Non debet. De Consang. & Affinit.* non loqui de gradibus lineæ rectæ, sed solum de transversæ, id gratis asseritur, nam loquitur dictum capitulum de consanguinitate indefinite, aitque, impedimentum dirimens non extendi ultra quartum gradum, quin faciat ullam distincti onem inter rectam, aut obliquam lineam, ubi autem Ius non distinguit, nec nos distinguere debemus. Minus eviacitur per allegatas Leges Juris Civilis, quia solius Juris Canonici est, inter fideles Matrimonij impedimenta decernere, nec refert, Ius Civile statuisse hoc impedimentum in linea recta in infinitum, nisi hæc Iuris Civilis constitutio expressè in Iure Canonico approberetur, quod tamen nusquam factum est, sed potius fuit reprobata in dicto *c. Non debet.* Interea tamen non negaverim, talia Matrimonia inter consanguineos ultra quartum gradum nihilominus adhuc in se continere aliquam indecentiam naturalem, repugnantem reverentiæ ex communi opinione consan-

guineis etiam in illis gradibus debetæ, si incantur absque iusta causa, non tamen tantam, ut ea propter fiant irrita, sed fortè irritari deberent, nec passim fore licita, aut culpâ caritura, ut notant Sanch. *l. 7. disp. 52. n. 20.* Bonac. *l. c. n. 8. ad finem,* Fillius. *tr. 10. p. 2. c. 5. n. 180.* Hæc de linea recta.

9. Si modò loquamur de gradibus lineæ transversæ, conveniunt Doctores, consanguinitatem in secundo, tertio, & ulterioribus gradibus obliquæ lineæ non iure naturali, sed solo iure Ecclesiastico dirimere Matrimonium; an verò in primo saltem gradu inter fratrem, & sororem iure naturæ irritum sit Matrimonium; magna inter AA. controversia est. Sunt qui id negant etiam in primo gradu, juxta quos proinde etiam inter fratres, & sorores non est invalidum Matrimonium iure naturæ, quod probant tum ex auctoritate scripturæ Genes. 20., ubi legimus Saram Abrahamæ sororem simul, & uxorem fuisse: *aliàs autem, & verè soror mea est, filia Patris mei, & non filia Matris meæ, & duxi eam in uxorem.* Idem patet ex Lib. 2. Reg. c. 13. ubi cum Amnon impatientiâ amoris, & ardore ductus pudicitiam sororis suæ Thamar attentaret, ut ipsi hoc facinus ista dissuaderet, dixit: *noli frater mi opprimere me; loquere potius ad Regem, qui non negabit me tibi: non ergo inusitatum erat, ac nefas existimatum connubium inter fratres, & sorores, nam frustra*

frustra aliàs hæc verba protulisset Thamar, si conjugium inter eos consisteret non potuisset jure naturali. Rationem insuper assignant dicti Authores, quia cum frater, & soror non sint directè una caro, quemadmodum sunt Pater, & filia, nec habeant inter se immediatam conjunctionem, sed solum ratione parentum, non intercedit inter ipsos tanta observantia, & reverentia, ut ei ex jure naturali adverteretur conjugium. Hujus sententiæ præter alios sunt Bas. Pontius l. 7. de Matr. c. 32. n. 3. & seqq. Perez disp. 28. sect. 5. n. 4. Palao disp. 4. de sponsal. p. 7. n. 11. Hurtad. disp. 17. difficult. 5. n. 12. Dicastillo disp. 7. de Matr. dub. 23. n. 222. Diana p. 4. tr. 4. resol. 93. & p. 8. tr. 1. resol. 70. Eman. Gonzalez in c. Quod super. 5. de Consang. & Affin. n. 11. & seq. Wiestner n. 28. eod. tit. Magis etiam in hanc sententiam inclinat Coninck disp. 32. dub. 1. n. 19. & recentissimè Ludovicus Noqueira in Quæstionib. singular. disp. 1. q. 50. n. 6. ubi dicit, hanc opinionem hodie esse communem, & probabiliorem.

10. Quamvis verò istam assertionem etiam Sanchez, Tannerus, & alij existiment, esse valde probabilem, opposita nihilominus mihi præplacet, quam teneat allegatus Sanch. l. 7. disp. 52. n. 11. Tannerus tom. 4. disp. 8. q. 4. dub. 4. n. 60. Laym. l. 5. tr. 10. p. 4. c. 6. n. 3. Bonac. q. 3. de imped. Matr. pu. §. 1. n. 11. Rebellus p. 2. de oblig. iust. l. 3. q. 5. n. 13. Filliuc. tr. 10.

p. 2. c. 5. n. 182. Petrus de Ledesma q. 54. de Matr. art. 3. difficult. 3. conclus. 1. Præposit. q. 7. de imped. Matr. dub. 9. n. 73. qui malè citatur à Dicastillo in contrarium. Iac. Pignatelli Consult. Canonic. tom. 7. consult. 22. n. 3. & 5. Pirhing. de Consang. & affinit. n. 10. & alij plures ab his citati, cum quibus dicendum, Matrimonium in primo consanguinitatis gradu lineæ transversalis initum inter fratrem, & sororem, sive ex utroque, sive ex altero solum parente, jure naturæ esse irritum; pro quo pugnant ferè eadem rationes, quæ suprà allatæ sunt pro gradu primo consanguinitatis rectæ lineæ, nam inter fratres quoque, & sorores est quidam innatus pudor, & reverentia naturalis, cui adverteretur actus conjugalis, quocirca gentes non prorsus barbaræ, sed paulò cultiores, licet cæteroaquin infideles, solo lumine naturali ductæ ab hujusmodi conjugijs semper abstinerunt; nec alia de causa Abraham Gen. 20. suasit Saræ, ut dissimulans se uxorem ipsius esse, diceret, se esse sororem, quasi compertum genti illi barbaræ supponens, eam, quæ soror esset, non posse fratris uxorem esse; nec enim Sara, quemadmodum Adversarij contendunt, revera Abrahæ soror erat, sed consanguinea, videlicet neptis ex Aran fratre Abrahami progenita, ut constat ex c. 11. Genes. ubi Thare genuit Abraham, Nachor, & Aran. Aran verò genuit Melcham, & Ischam, quæ alio nomine Sarai vocabatur

cus

tur teste Iosepho l. 1. Antiq. c. 14. sicut igitur ipsissimus hic Abraham Gen. 13. Loth filium præfati Aran fratrem suum nominat, & Gen. 26. Isaac Rebeccam vocat sororem, & Tob. 8. dicit Tobias non luxuriæ causâ accipio sororem meam uxorem, cum tamen Sara, quam ibi uxorem duxit, non fuerit illius soror propinqua ex eadem stirpe cognationis, ex eadem gente, & Tribu prognata, filia Raguelis, qui erat patruelis Tobia senioris, ut videre est apud Cornel. à Lapide, Ant. Escobar de Mendoza, & Nicol. Serarium in cit. c. 8. Tobia, ita prorsus, & non aliter hanc suam consanguineam, ac neptem Abraham appellavit sororem, more scripturarum, addiditque: *filia Patris mei*, cum neptis respectu Avi etiam filia dici possit, & quia Aran Pater Saræ obiit ante Avum, ut legimus Gen. 11. illa non alium tunc patrem agnoscebat, quam Avum, atque ideo Abraham quoque sororem illam appellare solebat, ut fuisse, & eleganter ostendit Bellarminus tom. 3. l. 1. de Matr. c. 28. in solut. ad 2. Confirmatur hæc sententia, quia cum fratres, & sorores ab incunabulis simul cohabitent, valde inflammarentur ad concubitum, nisi persuasum haberent, conjugia sibi prohibita esse ab auctore naturæ. Denique Ecclesia nunquam hæc nus dispensavit in isto gradu, etsi id aliquando petum fuerit, ut communiter omnes advertunt, si solum ex

cipiamus Sylvestrum, qui V. Papa. q. 17. ex Archidiacono refert Martinum V. dispensasse cum aliquo, quicum sua germana contraxerat, & consummaverat, habito consilio cum peritis Theologis, & Canonistis, propter mala, & scandala aliâ inde eventura, licet aliqui dicerent, eum hoc non posse. Sed huius facti cum alij Authores nullam mentionem faciant, nescio, quam fidem mereatur Sylvester, cum supra allegatus Nogueira, etli contrariam opinionem teneat, in suis questionib. Singular. nuper editis expressè moneat, pro dispensatione huius Matrimonij ad Summum Pontificem non esse recurrendum, quia jam requisitus, nunquam voluit dispensare; quis verò credat, factum Martini V. Authores passim omnes, tum veteres, tum Recentiores, rerum itarum solertissimos indagatores latere potuisse præter unicum Sylvestrum, & Archidiaconum? hos quoque ceteri legerunt, quia tamen cum iisdem in hac re non consentiunt, indicium mihi est, agnovisse ipsos, assertionem hanc carere solido fundamento.

Id, quod de Thamar sorore Amnonis afferunt, inefficax est, nam vel existimavit puella in ijs angustijs deprehensa, ac perturbata, permissum esse, ut fratri cuberet, vel ut nefas incestuæ violentiæ à se amoveretur, fratrisque impetum retardaret, ad hoc effugium recurrat, ut eï

Bbb

pouus

potius nuptias suaderet, quamvis non ignoraverit, fieri non posse, quod suadebat.

Neque obstat, quòd ab initio mundi filij Adami duxerint suas sorores, nam hoc vel factum est ex singulari Dei concessione, vel etiam dici potest, opus tunc temporis non fuisse Divina dispensatione, sed fieri id licitè potuisse ob defectum aliarum faminarum, quippe cum tunc non essent alij, quàm fratres, & sorores, qui generationi vacare possent, præponderabat præceptum fortius de conservando genere humano, concurrentibus enim duobus vinculis, quod fortius est, ligat.

11. Disputatis hucusque, quæ de consanguinitate in quæstionem venire possunt, respondendum nunc est ad quæsitum casui nostro appositum, an ulla ratione in hoc impedimento dispensari potuerit? quia autem, ut vidimus, duplex sententia est, & utraque earum probabilis, idcirco qui primam tenent, docentes, non implicare Matrimonium jure naturæ in gradu primo lineæ collateralis, sed solo jure positivo Ecclesiastico, probabiliter dicunt, posse à Summo Pontifice inter fratrem, ac sororem dispensari ex justa causa, ut Matrimonio jungantur: fatentur tamen sententiæ istius patroni, in primo gradu lineæ transversæ vix aliquando, aut omnino nunquam posse ad dispensationem imperiendam justam causam adesse, ut videri potest apud

Dicasillo *l. c. n. 226.* & Basil. Pontium *l. c. n. 14. ad finem.* Contrarium dicendum est ijs, qui defendunt sententiam oppositam, docentes, jure naturæ dirimi Matrimonium, quod mutuo contrahunt frater, & soror, quæ probabilior mihi videtur, atque ideo, meo judicio à Sede Pontificia in hoc gradu dispensari nequit; in qua opinione me confirmant tum ipsi adversarij, fatentes, ut paulò antè dictum est, ad dispensandum in primo gradu lineæ transversæ vix aliquando, vel omnino nunquam dari posse justam causam; tum Tridentinum Concilium, quod dum *Sess. 24. De reform. Matr. c. 5.* dicit, ut in secundo gradu nunquam dispensetur, nisi inter magnos Principes ob publicam causam, de primo autem gradu nullam penitus mentionem facit, videtur supponere, in primo gradu dispensari non posse.

12. Duplex nunc restat nobis dubium adhuc examinandum. Primum est, cum dictum fuerit superius *n. 8.* conjuges infideles consanguinitate conjunctos, si convertantur ad fidem, separandos non esse, dummodo se non contingant in primo gradu, an idem ipsum dicendum sit de Hæreticis quoque ad fidem orthodoxam redeuntibus, si, cum adhuc in hæresi existerent, Matrimonium contraxerunt in tertio, vel quarto consanguinitatis gradu, cujus in pluribus locis modicam considerationem habent.?

Resp.

Resp. Etsi aliqui affirmare videantur apud Gobat *tr. 9. cas. I. n. 33. & 54.* validum esse Matrimonium in tertio, vel quarto consanguinitatis, aut affinitatis gradu, vel cum cognatione spirituali ab hæreticis contractum, nec opus esse conversis ad fidem Pontificia dispensatione, contrarium tamen dicendum est cum citato Authore, quia hæretici nequam liberi sunt ab obligatione legum Ecclesiasticarum, nec constat etiam de tacita condiventia Apostolicæ Sedis quoad istud impedimentum, quemadmodum eam connivere, alibi diximus, in Matrimonijs hæreticorum coram præcone celebratis: Imò contrarium potius desumitur ex ijs, quæ assertit Bonagratia in *Summula selectar. Quest. Regular. dum V. Missio. n. 9.* testatur PP. Cappucinis Provinciæ Helvicæ à S. Congregatione Cardinali de propaganda fide concessum esse privilegium ad quinquennium semper duraturum, & eo elapso iterum revalidandum, ut possint dispensare cum conversis ad fidem Catholicam in tertio, & quarto gradu consanguinitatis, & affinitatis simplicis, & mixto quoad præterita Matrimonia; & in prædictis casibus prolem susceptam declarandi legitimam: ergo supponit S. Congregatio, veram adesse necessitatem dispensationis. Nec aliter loquitur Jacobus Pignatelli *Consult. Canoniar. tom 3. Consult. 63.* qui dum decidit, posse à Summo Pontifice dispensari cum ab-

jurantibus hæresim in radice Matrimonij, jam ante abjurationem contracti cum impedimento secundi gradus, advertit, intelligendum hoc esse quoad effectus merè civiles, puta, legitimationem, & similia, non autem ut ipsum Matrimonij Sacramentum, quod ab initio non constitit, vel convalescat unquam, vel valuisse censeatur, fictiones enim, & effectus retroactivi in Civilibus admittuntur, non autem in Sacramentis, quæ si ab initio non valuerunt, per supervenientem ex post facto dispensationem nulla ratione possunt confirmari, atque ideo quando Matrimonium ob aliquam inhabilitatem est irritum, ad hoc, ut convalescat, & fiat validum, requiritur necessariò consensus amborum conjugum, qui debent scire, prius Matrimonium fuisse invalidum: nulla igitur sunt, a que irrita Matrimonia hæreticorum in gradu prohibito contracta, & debent ea, obtentâ prius Pontificis dispensatione, denuo revalidari.

13. Secundum dubium, quod nascitur ex regula tertia superius tradita pro linea tranversa inæquali, consistit in eo, an consanguinei, vel affines, qui inæqualiter distant à communi stipite, v. g. li al er distet in secundo, aliter vero in tertio gradu, quando volunt contrahere Matrimonium, atque ideo dispensationem petunt, necessariò debeant mentionem facere non solum remotioris,

tioris, sed etiam propinquioris gradus, cum non hic, sed remotior conjunctionis gradum constituat, atque propinquiorem imbibat, & ad se trahat?

Circa hoc dubium videri potest, sufficere, quod exprimat gradus remotior, qui, quia propinquiorem ad se trahit, solus attenditur juxta *c. fin. De Consang. & Affin.* Ita sentiunt Sanch. *L. 8. de Matrim. disp. 24. n. 25.* Tambur. *L. 8. de Matr. tr. 2. c. 9. §. 7. n. 3.* Basilius Pontius *L. 8. c. 17. §. 5. n. 26. & 27.* Perez *disp. 46. Sect. 5. n. 7.* Engl p. 3. *Manual. Paroch. c. 5. §. 5. n. 10.* Gobat *tr. 9. cas. 7. n. 161. & cas. 22. n. 620, & seqq.* nam quamvis in quodam motu proprio olim Pius IV. præceperit, ut in petitione ejusmodi dispensationis, ubi gradus diversi sunt, non solum remotior exprimat, sed etiam propinquioris expressa mentio fiat, alioquin nullius roboris, ac momenti fore dispensationem, sed habitum iri pro subreptitia, tamen postea S. Pius V. hanc Constitutionem Pij IV. prædecessoris sui ex parte revocavit in Constitutione, quæ incipit, *Sanctissimus &c.* edita 26. Augusti 1566. & ad Jus pristinum commune reduxit, juxta quod sufficit, si mentio fiat gradus remotioris, cujus expressionem etiam ipse voluit deinceps esse sufficientem, quin ob gradus propinquioris omissionem literæ dispensationis obtentæ

pro subreptitijs haberi debeant; dummodo postmodum obtineantur literæ declaratoriæ, proximiorum gradum non obstare, quas quidem literas declaratorias, ajunt citati AA. non esse necessarias ad valide dispensandum, sed ut vitetur scandalum, poterant enim aliàs hinc aliqui arripere ansam scandali, videntes, non esse dispensatum in gradu propinquiore, atque ideo existimantes, Matrimonium esse irritum, cujusmodi scandali, si nullum est periculum, neque ad licite dispensandum literæ declaratoriæ juxta eosdem requiruntur.

Quoad hanc verò quæstionem certum est 1, id, quod etiam allegati Authores non negant, vel negare possunt, necessario exprimendum esse gradum propinquiorem tunc, si cum remotiore concurrat primus gradus, ita ut duo conjuncti sint in primo, & secundo, vel in primo; & tertio, quia circa hoc S. Pontifex Pius V. nihil revocavit; imò quando declarat, dispensationem obtentam non posse subreptione notari ex defectu expressionis gradus propinquioris, addit expressè in sua Bulla: *dummodo primum nullo modo attingat, cum in eo Sanctitas sua nunquam dispensare intendat.* Certum est 2. Etiam hodie adhuc petendas esse literas declaratorias, quod gradus propinquior Matrimonio huic non obstat, ita rursus exprimitur in
Bulla

Bulla Pij V: *obtentis tamen postea super propinquiore literis declaratorijs*, quæ declaratio dari potest vel per literas Pontificias separatas, vel, prout hodie, teste Tamburino, communiter dari solet, in ipso Brevi dispensationis.

Cæterum an literæ declaratoriæ ita necessariae sint, ut ijs non petitis, vel obtentis, contractum Matrimonium invalidum futurum esset, nova Controversia est? Sanchez, ut supra inuimus, nullam agnoscit earum necessitatem l. c. n. 29. cum jam supponant actum perfectum factæ dispensationis, ac consequenter non importent conditionem. Mihi cum Anacleto Reiffenstuel in *Appendice de dispensatione super imped. §. 4. De ijs, quæ necessariò exprimi debent in supplicatione, ne dispensatio sub-vel obreptitia, consequenter invalida sit. n. 172.* dicendum videtur, cum verba ista in Ablativo absolute posita sint, importare modum, ac conditionem, hoc enim indicant similes Ablativi, ut non obscure colligitur ex *L. Si debitor. §. I. ff. Quib. modis pign. vel hypoth. & L. A Testatore. ff. De Condit. & demonstrat.* modus autem, & conditio necessariò implenda sunt, unde non valet dispensatio, donec eæ literæ impentur, & sic conditio impleatur. Illud verò, quod ait Sanchez, negatur absolute, literas declaratorias supponere actum totaliter jam perfectum; nam quamvis jam supponant gratiam à Papa factam, seu va-

lidas dispensationis literas, vel mandatum de dispensando commissum alicui delegato, tamen non supponunt ipsam dispensationem jam factam, consequenter neque actum, vel gratiam omnino perfectam, eò quòd Papa vi illarum ipsemet non dispense, sed tantum alicui delegato mandatum, & potestatem tribuat, ut autoritate Patris dispense, unde cum præfato Anacleto Reiffenstuel, qui hanc questionem fusiè; & doctè tractat, censeo, quamvis omissio gradus propinquioris non vitiet, nec subreptitias reddat literas dispensationis à Curia Romana obtentas, tamen illas nec licite, neque valide exequi posse deputatum Executorem, nisi priùs obtineantur, & ipsi exhibeantur literæ declaratoriæ significantes, propinquiorum gradum non obtare, ut proin Ordinarius, vel alius, cui committitur dispensationis executio, non tantum graviter peccet, sed etiam invalide agat, ac nulliter dispense, consequenter Matrimonium invalidum sit, si hoc faciat, non priùs habitis præfatis literis declaratorijs, casu, quo ante contractum Matrimonium scit, oratores in gradu inæquali conjunctos esse: proinde cum dictæ declaratoriæ, tantopere necessariae, obtineri non possint, nisi gradus propinquior in dispensationis petitione exprimat, omnino necessarium est, ut hujus quoque mentio fiat. Ita planè etiam docet

docet Pyrrhus Corradus in Curia Romana summè practicus in Praxi Apostolic. Literar. L. 7. c. 7. à n. 71. dicens, ab hac praxi non esse recedendum, atque ita fateri Practicos Curiales, seque pluriès observasse, Matrimonia fuisse declarata nulla, quæ contracta fuère vi dispensationis sine memoratis literis facta: & sic re ipsa Urbanus VIII. in Brevis edito nono Calend. Nov. 1624. quod integrum habetur apud cit. Reiffenstuel. & Barbofam L. 1. Votor. Decisiv. Voto 3. n. 16. declaravit, Officialem Tretanum, cui fuerat demandata executio, invalidè dispensasse, & personas Consanguineas invalidè contraxisse, quia scivit eas conjunctas esse in secundo, & tertio gradu, & solum expressisse gradum remotiorem, non facta mentione propinquois, neque habere literas

declaratorias, secundum non obstaré. Idem decidit ad similem casum Innocentius X. in Bulla, quam integram iterum referunt Corradus, & Reiffenstuel, qui consulti possunt; ex quo posteriore pro coronide adjungo, dicta procedere de solo foro externo; nam si petatur dispensatio pro foro tantum interno, propinquois gradus expressio necessaria non est, nec literæ declaratoriæ, restantes illum non obstaré, quia ut gradus propinquois exprimat, atque ita obtineantur literæ declaratoriæ, eum non obstaré, pro solo foro externo opus est, ut scandala evitentur, quod locum non habet, nec necessarium est, quando dispensatio petitur pro solo foro interno, & quando gradus ille proximior esset prorsus occultus.

CASUS

CASUS SECUNDUS

Matrimonij malè accusati.

Timoclea diu petita in conjugem ab Isandro, rejecto hoc, nupsit Antimacho, non sine gravi alterius offensa, ubi primum, auditis denunciationibus, intellexit, spem sibi ademptam optati conjugij; unde nec minis abstinuit, nisi hæc, quam sibi putabat fuisse irrogatam, injuria pecunijs à Timoclea compensaretur. Ipsa interea Marito suo pluribus annis pacificè convixit, dum tandem turbæ moventur ab Isandro, qui scriptis ad Episcopum literis, eidem significavit, impedimentum dirimens consanguinitatis inter hos conjuges intercedere. Antimachus, & Timoclea objecta diluunt adducto Parentum utriusque conjugis, & Consanguineorum testimonio.

Q. I. An Isander ad accusandum potuerit admitti, an verò debuerit rejici, & ex quibus capitibus?

2. An diurnitas temporis impediatur accusationem in Matrimonio?

3. An accusatio, unius aliunde legitima, sufficiat ad dissolutionem Matrimonij?

4. An

4. An testimonia Consanguineorum possint movere suspicionem dubiæ fidei in causis Matrimonialibus ?

SYNOPSIS.

1. *Separatio conjugum propter impedimentum non debet fieri auctoritate propria, sed per Judicem, non qualemcumque, præsertim secularem.*
2. *Imò neque per Parochum, vel alium Judicem Ecclesiasticum, sed per solum Ordinarium, vel illius Vicarium.*
3. *Quamam rejciantur ab accusando Matrimonio; per quod habetur responsio ad primum, & secundum quæsitum hujus Casûs.*
4. *Debet accusatio fieri personaliter ab ipso accusatore, etiamsi persona Illustris sit, nisi ex speciali privilegio id possit scriptò facere.*
5. *Non sufficit dictum unius testis, quando fit accusatio ad dissolvendum Matrimonium; per quod satisficit tertio quæsitò.*
6. *Respondetur ad ultimum quæsitum.*

1. **D**Resolutione istius casûs prius advertendum est, quòd sicut non est licitum, ut conjux propria sua auctoritate ob quodcumque impedimentum uxorem suam dimittat sine Sententiâ Judicis, quamvis etiam notoria consanguinitas post inirum Matrimonium appareret inter conjugatos, ut statuitur *c. Porro. 3. De Divorcijs*, vicijus canonis etiam quando de facto uxorem suam dimisit, eam recipere cogitur, sicut, inquam, hoc non est licitum, ita separatio, seu Matrimonij dissolutio non à quocumque Judice peti potest, sive

sive hoc Matrimonium proprium sit, sive alienum accusetur.

Atque in primis certum est, causas Matrimoniales ad Iudices sæculares non pertinere etiam tunc, quando non tractatur de valore Matrimonij, sed solum de separatione quoad torum, & cohabitationem. ita Pirhing n. 16. Qui Matrim. accus. possint. Covarr. in 4. Decretal. p. 2. c. 8. §. 12. n. 1. Zerola in Praxi Episcopali p. 1. V. Matrimonium §. 16. Martha de Iurisdict. p. 2. c. 8. à princip. estque hoc definitum in Concilio Trident. Sess. 24. Can. 12. ubi statuitur: *si quis dixerit, causas Matrimoniales non spectare ad Iudices Ecclesiasticos, anathema sit*; cuius ratio est, quia cum Matrimonium sit Sacramentum novæ legis, est res Spiritualis, consequenter Iudici Ecclesiastico, & non sæculari subiecta, nisi tamen sit questio facti, v. g. si agatur de punitione adulterij, incestus &c. hæc enim crimina sunt mixti fori, unde potest ea punire ille Iudex, qui prævenerit, Ecclesiasticus, vel Sæcularis.

2. Imò neque ex ipsis Ecclesiasticis quisque obvius competens Iudex est in causis Matrimonialibus, sed pertinet istud iudicium ad Ordinarium, seu Episcopum, vel illius Vicarium, nec possunt Decani, Archidiaconi, vel Parochi cognitionem talium causarum Matrimonialium de iure sibi vindicare, prohibente id Concilio Tridentino Sess. 24. de reform. c. 29.

quare si aliquando post publicationem factam impedimentum aliquod Matrimonij detegatur, potest quidem Parochus Matrimonium interdicere, de eo tamen impedimento non debet cognoscere, sed rem deferre ad Ordinarium, cum ipse potestatem non habeat iudicandi. c. Fin. De Clandest. despons. & c. 1. De Consang. & affin. iunctâ Glossâ V. Potestatem. solent tamen Episcopi nonnunquam in Diocesisbus Archidiaconi satis amplam concedere potestatem in certo aliquo districtu iudicandi de causis Matrimonialibus, reservatâ sibi tantummodo appellatione, ne Partes magnis sumptibus, temporisque dispendio semper cogantur ad Episcopale Consistorium accedere.

3. Hoc prænotato, dicendum est. I. Isandrum hac in parte bene egisse, rem deferendo non ad quemcumque, sed competentem Iudicem, videlicet ad Episcopum. Dispiciendum verò est, an accusatio ejusdem apud Episcopum facta pro legitima haberi potuerit? Circa hoc censeo, Isandrum ad accusandum admitti nec debuisse, nec potuisse. Ratio est I. quia ad accusationem Matrimonij admitti non debent, de quorum accusatione præsumi potest, quod sit malitiosa: sed talis præsumptio meritò habetur de Isandro, nam ponitur in casu fuisse offensus, quod se rejecto Timoclea nupsisset alteri; quin imò neque à minis ab-

Cccc

sinuit,

stinuit, nisi injuria compensaretur pecunijs: ergo præsimitur hanc accusationem solummodo intendisse in vindictam, & quæstum, à qua fuisset destitutus, si obtinisset pecunias: tales autem accusatores *c. Significante. §. Qui Matrim. accus. possunt &c.* reijciuntur, ne malitijs hominum indulgeatur, ut habet textus, & quia, qui accusat propter quæstum, præsimitur, falsò, & malitiosè accusare juxta Vivianum in *cit. c.* ergo repelli Isander debuit. Secunda ratio est, quia tempore debito non accusavit, namque audiuit denunciations, ut in casu ponitur, & tunc nihilominus tacuit: atqui si post contractum Matrimonium appareat aliquis accusator, qui non prodierit in publicum, quando banna, hoc est, denunciations, seu promulgationes secundum consuetudinem in Ecclesijs edebantur, is postea tanquam suspectus est repellendus, ut statuitur in *c. fin. Qui Matrim. accusare possunt*, ergo &c. Tertia. Quamquam diuturnitas temporis non obstat accusationi in Matrimonio, quod est secundum quæstum hujus casus, cum, ut benè dicit Engl in *Manual. Paroch. L. 1. p. 3. c. 5. §. 8. n. 12.* Matrimonium ab initio invalidum tractu temporis non conualecat, neque impedimentum tollatur mediante præscriptione, quia præsertim accusator non intendit accusare con-

tractum ante complures annos initum, sed conjugum præsentem statum, nihilominus adhuc repellendus est Isander, quia in accusatione debitum modum non observavit, cum Jura præscribant, accusationem fieri debere à præsentè, ac personaliter, scriptas autem in chartula, vel epistola nullius esse momenti ad Sententiam proferendam, nisi alia legitima edminicula suffragentur. *c. A nobis. Qui Matr. accus. Vivianus in cit. c.*

4. Dices 1. In pluribus locis ex speciali privilegio, & longâ observantiâ receptum est, ut personæ Illustres, ac nobiles non cogantur personaliter accedere Judicem ad perhibendum testimonium, sed factis est, si per scripturam sub fide sua absque corporali juramento deponant, & depositionem propria manu subscriptam, & obsignatam Judici transmittant, cum in illis personis cesset præsumptio fraudis, aut perjurij, eorumque Sigilla, & propriæ manûs subscriptio accipiantur loco juramenti: ergo ex hac ratione Isander ab accusatione excludi non debuit, quòd eam ipse non præsens personaliter instituerit.

Resp. In primis in casu non exprimitur, quòd Isander persona Illustri, vel nobilis fuerit; tum etiam, quia hoc in aliquibus locis ex speciali privilegio talibus personis conceditur, ostendere debet Isander, sibi quoque

quoque vel personaliter concessum esse idem privilegium, vel esse affixum loco, atque ibi vigere, & in usu esse, ubi accusatio instituitur, quod nisi faciat, Jus Commune manet in sua possessione, & vera permanet Sententia, quod non sufficiat, si accusatio scripto fiat, ut in *suprà cit. c. A nobis n. 1.* docet Barbofa, & eum eodem Lanfrancus, Covarruv. Rebuffus, Vivianus, Mascard, Farinac. & plures alij, atque hoc, ait *n. 2.* dictus Barbofa, ad eò verum esse, ut neque valeat depositio testis à se in scriptis redacta, & ad iudicem transmissa, etiamsi prius in iudicio juraverit, nisi hoc admittatur ob privilegium, vel longam observantiam, quo modo testatur Gail *Practica. Observat. L. I. Observat. 101. n. 13. & 14.* in regno Bohemix, & Archi-Ducatu Austria ex singulari privilegio, & longa observantia receptum esse; nam Nobiles, & Illustres personæ non tenentur ibi personaliter comparere ad perhibendum testimonium, sed per scripturam sub fide sua, absque corporali juramento deponunt, & depositionem obfirmatam Judici examinis transmittunt, quod in Bavaria quoque observatur in Civilibus quoad Comites, Barones, aliasque Personas Illustres, Prælatos, Nobiles, Doctores, & Patricios antiquiores, non verò in ijs, qui corratis ex officio, vel nundinatione pecunij nobilita-

tis deplomata heri mercati sunt, ut videre est in Jure Bavarico ad *Processum summarium Tit. 7. art. 15.* & apud D. Baronem Schmid in *eundem locum n. 2.*

5. Dices 2. Quid si Isander juramentum calumniæ deponat, & sub juramento affirmet, sibi istud impedimentum prius notum non fuisse?

Resp. Ob præcedentes circumstantias, videlicet offensionem, minas, petitam compensationem pecuniariam &c. suspicionem, & præsumptionem contrariam vix diluet. Deinde esto, hoc ipsi permittatur, necdum tamen ipsius accusatio sufficiet, cum fiat ad dissolvendum Matrimonium, nam quamvis ad Matrimonium impediendum sufficiat dictum unius testis, plures tamen requiruntur, nempe duo, vel tres iurati, omni exceptione Majores, quando agitur, ut Matrimonium contractum dissolvatur, *c. Ex literis. De Consang. & Affinit. c. Super eo. 22. De Testib. Zoëlius, Covarruv. & alij;* hoc tamen non negaverim, accusationem Isandri, præsertim factam cum juramento calumniæ, ansam præbere posse Judici, ut ex Officio indaget rei veritatem.

6. Cæterum nullum adesse impedimentum, Antimachus, & Timoclea optimè ostendunt adducto testimonio suorum Parentum, & Consanguineorum, quamvis enim in causis crimi-

criminalibus, & contractibus non admittatur testimonium Patris pro filio *L. 9. ff. de Testibus*, in causis tamen Matrimonialibus, ubi magna disparitas inter conjuges non intercedit, quæ possit præbere suspicionem, Parentes, & Confanguinei

admittuntur in testes *c. Videtur. 3. Qui Matrim. accus. poss.* imò alijs præferuntur, cum supponantur habere majorem genealogiæ suæ notitiam; optimè autem ij recipiuntur, qui meliùs sciunt, quàm alijs.

§. II.

COGNATIO SPIRITUALIS.

C A S U S

A pluribus in dubium vocatus.

Cleria uxor Adelelmi levavit è Sacro fonte Rodomiram Theobaldi filiam; post octennium cum huic rursus nasceretur filius, rogavit Adelelmum, ut vellet ipse nunc patrinum agere, adjunctâ in idem Officium hac ipsâ suâ filiâ Rodomirâ, ut in baptisate infantem unâ cum illo sustineret; quod duplicatum obsequium Cleriæ, & Adelelmi occasio fuit, ut inter utramque familiam arctissima amicitia, atque familiaritas intercederet, adeò quidem, ut, cum post aliquot annos diem suum obisset